

بررسی میزان انعکاس مفاهیم "سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی

پیشرفت" در محتوای کتاب های دوره ابتدایی از دیدگاه معلمان دوره ابتدایی^۱

میربشیر همت یار^۲، رضا نوروزی^۳، فرشید اشرفی^۴، زین العابدین درویشی^۵، امین شیخ کانلوی میلان^۶

چکیده

هدف: موضوع تحقیق حاضر بررسی میزان انعکاس مفاهیم "سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت" در محتوای کتابهای دوره ابتدایی از دیدگاه معلمان دوره ابتدایی می باشد. روش: روش تحقیق مورد استفاده توصیفی - پیمایشی در نظر گرفته شده است، جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت از کلیه معلمان دوره ابتدایی شهرستان پلدشت می باشد. بر اساس فرمول تعیین حجم نمونه کوکران حجم نمونه آماری این پژوهش به تعداد ۱۷۵ نفر در نظر گرفته شد و برای انتخاب واحدهای مورد مطالعه از روش نمونه گیری طبقه‌ای استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق در چهارچوب روش میدانی یک پرسش نامه محقق ساخته ۳۰ سوالی بر اساس مقیاس ۴ درجه ای (خیلی کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) می باشد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان برنامه ریزی درسی تایید گردید. پایایی تحقیق، با استفاده از ضریب آلفای کرانباخ $\delta = 0.87$ بدست آمد. سؤال های تحقیق با استفاده از آزمونهای معتبر تی تک نمونه و تحلیل واریانس مورد آزمون قرار گرفت. یافته ها: مفهوم اعتقادی - اخلاقی - علمی و آموزشی و سیاسی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان زیادی انعکاس یافته است. - مفهوم فرهنگی و هنری - اجتماعی، زیستی و اقتصادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان کمی منعکس شده است. - بین میزان مفاهیم انعکاس یافته سبک زندگی اسلامی - ایرانی تفاوت وجود دارد. نتیجه گیری: بر اساس دیدگاه معلمان دوره ابتدایی مفاهیم فرهنگی و هنری، اجتماعی و زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان کمی انعکاس یافته است که باید بیش از پیش مورد توجه متخصصان امر قرار گیرد.

واژگان کلیدی: سبک زندگی اسلامی ایرانی، محتوی، کتاب های دوره ابتدایی.

^۱ تاریخ دریافت ۱۳۹۸/۱۲/۸ - تاریخ پذیرش ۱۳۹۹/۲/۵

^۲ دانشجوی دکتری، رشته برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند b.hemmatyar@yahoo.com

^۳ کارشناسی ارشد، برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند

^۴ مربی، دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید رجایی ارومیه

^۵ استادیار، دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید رجایی ارومیه

^۶ دانشجوی دکتری، رشته برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند

مقدمه

«سبک زندگی مجموعه رفتارها و الگوهای کنش هر فرد که معطوف به ابعاد هنجاری و معنایی زندگی اجتماعی می باشد را شامل می شود و نشان دهنده کم و کیف نظام باورها و کنش های فرد است. به عبارتی سبک زندگی بر ماهیت و محتوای خاص تعاملات و کنش های اشخاص در هر جامعه دلالت دارد و مبین اغراض، نیت، معانی و تفاسیر فرد در جریان عمل روزمره و زندگی روزانه است» (رحمت آبادی و آقا بخشی، ۱۳۸۵).

«سبک زندگی پایه و اساس فهم شرایط فرهنگی موجود و تحولات پیش رو در این حوزه تلقی می شود و نشان می دهد که در بطن ارزش های موجود در خرده نظام فرهنگی چه می گذرد. در واقع با به کارگیری مفهوم سبک زندگی و تعمق در آن می توان از هنجارهای پنهان در اذهان، باورها و رفتارهای مردم یک جامعه، سر درآورد و از جهت گیری ها و الگوهای موجود یا در حال شکل گیری، تفسیر واقع بینانه ای ارائه کرد». در دهه ی اخیر بدون سبک زندگی، یعنی بدون چهارچوب های مشخصی که شباهت ها و تفاوت ها را آشکار می سازد، افراد یک جامعه امکان برقراری ارتباطی معنادار و پایدار میان خود نخواهد داشت. سبک زندگی را می توان به مجموعه ای از رفتارها تعبیر کرد که فرد آن ها را به کار می گیرد تا نه فقط نیازهای جاری او را برآورد بلکه روایت خاصی را که وی برای هویت شخصی خود برگزیده است در برابر دیگران مجسم سازد (رحمت آبادی و آقا بخشی، ۱۳۸۵).

به نظر آنتونی گیدنز^۱ «شیوه زندگی اصطلاحی است که در فرهنگ سنتی چندان کاربردی ندارد، چون ملازم با نوعی انتخاب از میان تعداد کثیری از امکان های موجود است، و در عمل نه فقط از نسل گذشته "تحویل گرفته نمی شود" بلکه "پذیرفته" می شود. شیوه های زندگی به صورت عملکردهای روزمره در می آیند، عملکردهایی که درنوع پوشش، خوراک، طرز کار، و محیط های مطلوب برای ملاقات با دیگران تجسم می یابند. ولی این امور روزمره، در پرتو ماهیت متحرک هویت شخصی، به طرزی بازتابی در برابر تغییرات احتمالی باز و پذیرا هستند. هریک از تصمیم گیری های کوچک شخصی در زندگی روزانه، چه بپوشم، چه بخورم، در محیط مدرسه چگونه رفتار کنم، پس از پایان کار با چه کسی ملاقات کنم؛ همه و همه در

^۱ Anthony Giddens

تعیین و تنظیم امور روزمره مشارکت دارند. همه این گونه انتخاب ها (و هم چنین انتخاب های مهم تر و سرنوشت سازتر) تصمیم گیری هایی هستند که ما نه فقط درباره چگونه عمل کردن بلکه درباره چگونه بودن خویش به مرحله اجرا می گذاریم. هرچه وضع و حال و محیطی که فرد در آن به سر می برد بیشتر به دنیای مابعد سنتی تعلق داشته باشد، شیوه زندگی او نیز بیشتر با هسته واقعی هویت شخصی اش، و ساخت و هم چنین با تجدید ساخت آن، سر و کار خواهد داشت» (گیدنز^۱، ۱۳۹۲: ۱۲۰).

در ادبیات جامعه شناسی، از مفهوم "سبک زندگی" دو برداشت و دو گونه مفهوم سازی متفاوت بعمل آمده است. در فرمول بندی نخست که سابقه آن به دهه‌ی ۱۹۲۰ باز می‌گردد، سبک زندگی معرف ثروت و موقعیت اجتماعی افراد و غالباً به عنوان شاخصی برای تعیین طبقه اجتماعی بکار رفته است. در فرمول بندی دوم، سبک زندگی، نه راهی برای تعیین طبقه اجتماعی، بلکه شکل اجتماعی نوینی دانسته می‌شود که تنها در متن تغییرات فرهنگی مدرنیته و رشد فرهنگ مصرف‌گرایی معنا می‌یابد. در این معنی سبک زندگی راهی است برای تعریف ارزش‌ها و نگرش‌ها و رفتارهای افراد که اهمیت آن برای تحلیل‌های اجتماعی روز به روز افزایش می‌یابد (رحمت‌آبادی و آقا بخشی، ۱۳۸۵: ۲۳۵).

تا کنون تعاریف متعددی از مفهوم سبک زندگی به عمل آمده است. از جمله گیدنز سبک زندگی را مجموعه‌ای از رفتارها تعبیر می‌کند که فرد آنها را به کار می‌گیرد تا نه فقط نیازهای جاری او را برآورند بلکه روایت خاصی را که وی برای هویت شخصی خود برگزیده است در برابر دیگران مجسم سازد (گیدنز، ۱۳۹۲).

مارتین سگالن جامعه‌شناس فرانسوی در جمع‌بندی خود از تحقیقات در مورد سبک زندگی به سه محور و مولفه اساسی اشاره می‌کند اول مسکن (فضای داخلی خانه، تقسیم بندی فضاهای خصوصی و عمومی) دوم معاشرت و شبکه روابط خویشاوندی و اتکا در امور و حوادث

¹ Giddens

و تاثیر این روابط بر نوع گذران اوقات فراغت، سوم نوع نگاه و رفتاردر مورد اشتغال زنان و تقسیم کار در زندگی (سگالن^۱، ۱۳۹۳).

فرن در تحقیقات خود به سبک زندگی اشاره کرده و مولفه‌های آن را فعالیتها (مانند کار، سرگرمی و تفریحات)، علاقه مندیها (مانند خانواده و رسانه) و عقاید (مانند موضوعات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی) برمی شمرد (فرن^۲، ۲۰۰۱).

اما در یک دسته بندی دیگر که امروزه در کشور ما بیشتر مطرح می‌گردد دو مدل و الگوی متمایز و سبک زندگی از همدیگر تفکیک می‌شوند دو سبک زندگی متفاوت سبک زندگی اسلامی و غربی. واژگان مترادف سبک زندگی اسلامی: سبک زندگی ارزشی، ایدئولوژیک، جهادی، انقلابی، دینی و تعابیر معادل سبک زندگی غربی: سبک زندگی اروپایی، مسیحی، آمریکایی و وسترنیزه می باشد.

از سوی دیگر دستیابی به اهداف پرورشی جامعه که به صورت اهداف آموزشی و در قالب کتاب های درسی و محتوای تعیین شده منعکس می شوند، آرمان هر نظام آموزشی است. اگر برنامه درسی و محتوای کتاب های مربوط، هماهنگ و همسو با اهداف کلی و جزئی نظام نباشد، نمی توان نسبت به تحقق هدف های مورد انتظار امیدی داشت. موفقیت یک نظام آموزشی در گرو هماهنگی اجزای متشکله با یکدیگر و هم سویی آنها در جهت تحقق هدف ها و تناسب آن با ویژگیهای خاص مخاطبان آموزشی است (زارعشاهی، دهقانی، ۱۳۹۵). اطمینان از این تناسب، به بررسی و تحلیل محتوا نیاز دارد. این تحلیل به دست اندرکاران و مؤلفان کتاب های درسی کمک می کند تا در هنگام تدوین، گزینش و انتخاب محتوای کتاب های درسی دقت بیش تر کرده تا ضمن تسهیل یادگیری، زمینه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را فراهم آورند. درحقیقت تحلیل محتوا کمک می کند تا مفاهیم، اصول، نگرش ها، باورها و کلیه اجزای مطرح شده در قالب درسهای کتاب به طور علمی بررسی و با هدف های برنامه درسی، مقایسه و ارزشیابی شود (یارمحمدیان، ۱۳۸۱: ۱۴۹؛ اورنشتاین و هانکینز^۳، ۱۹۹۳: ۲۱۰).

¹ Segalen

² Fern

³ Ornestein & Hunkins

بر این اساس اهمیت کتب درسی از این جهت است که مهمترین و شاید تنهاترین منبع آموزشی برای انتقال میراث فرهنگی و ارزشهای جامعه است. دانش آموز ایرانی که در یک جامعه اسلامی ایرانی زندگی می کند و باید ارزشها و اعتقادات اسلامی را بشناسد و یکی از ماموریت‌های کتاب درسی این است که ارزشها را به دانش آموزان بشناساند تا در راه تعالی کشور و اعتقاداتش بکوشد (موسوی؛ شایسته و انتظار المهدی، ۱۳۹۳).

بر مبنای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش برخورداری از طیفه حیات در بعد جمعی و تحقق جامعه صالح نیازمند مدرسه صالح است. در دیدگاه اسلامی، غایت جریان تربیت «آماده شدن متریبان برای تحقق مراتب حیات طیفه» در همه ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی است. بنابراین، با توجه به اصل عقلانی تناسب بین وسیله و هدف، لازم است تا فضاهای تربیتی و به ویژه مدرسه و زندگی مدرسه ای، که در واقع زمینه اجتماعی سامان یافته ای برای تحقق حیات طیفه است، از این ویژگی ها برخوردار باشد تا به مثابه کانون تجلی بخش حیات طیفه، امکان تجربه این نوع زندگانی را برای همه متریبان فراهم آورد (زارعشاهی، دهقانی، ۱۳۹۵). اگر انتظار داریم دانش آموز امروز ما با ارزشهای اسلامی و سبک زندگی اسلامی بزرگ شود باید کتب درسی از طریق متن و تصویر به دانش آموزان بشناساند. دوره ابتدایی برای شناساندن سبک زندگی اسلامی است زیرا دانش آموزان این دوره تازه وارد فضای آموزشی رسمی شده است و آمادگی و پذیرش بیشتری برای یادگیری دارد و باید فرهنگ سازی را از دوره ابتدایی شروع کرد بر این اساس سوال اصلی پژوهش حاضر عبارت است از این که مفاهیم "سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت" در محتوای کتابهای دوره ابتدایی از دیدگاه معلمان دوره ابتدایی تا چه میزان انعکاس یافته است؟

در ادامه به بررسی مهمترین تحقیقات انجام گرفته در رابطه با موضوع پژوهش حاضر پرداخته می شود:

زارعشاهی و دهقانی (۱۳۹۵) پژوهشی را تحت عنوان بررسی و تحلیل مولفه های سبک زندگی اسلامی در کتاب های درسی دوره ابتدایی انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که کتب هدیه های آسمان دوره ابتدایی، در پرداختن به مولفه های سبک زندگی اسلامی به طور نابرابر و مختلف عمل کرده اند؛ به گونه ای که محور آداب زندگی ایجابی (مولفه های و برخورد نیکو)

بیشتر از محور آداب زندگی سلبی (مولفه عیب جویی و غیبت) مورد توجه قرار گرفته اند. این پژوهش نشان دهنده این بود که مولفه حیا و انضباط اسلامی با درصدی معادل ۲/۲۵ بیشترین فراوانی و مولفه عیب جویی با درصدی معادل ۶۶/۱ کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده اند.

علایی فرد (۱۳۹۵) پژوهشی را تحت عنوان تاملی بر سبک زندگی دینی: مفاهیم و کاربردها انجام داد. یافته های پژوهش نشان داد در جامعه امروز ما سبک زندگی ایرانی اسلامی برگرفته از حیات طیبیه اسلامی و مبتنی بر توجه به تولید و آسایش همراه با احسان به دیگران از همسایه گرفته تا هموع، ترویج نمی شود همچنین می توان گفت که منبع معتبری از سبک زندگی ایرانی اسلامی که هم بر الگوهای عملی توجه داشته باشد و هم مبانی نظری را مشکافانه طرح کرده باشد، موجود نیست.

یعقوبی، سلطانی (۱۳۹۴) پژوهشی را تحت عنوان آسیب شناسی سبک زندگی ایرانیان و طراحی الگوی زندگی بهستی انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد دو عامل اصلی مغفول مانده در سبک زندگی ایرانیان فردگرایی و بی توجهی به دیگران و روحیه مصرف زدگی و تجمل پرستی می باشد که باعث ترویج سبک زندگی غربی گردیده اند.

موسوی، شایسته، انتظار المهدی (۱۳۹۳). پژوهشی را تحت عنوان بررسی جایگاه سبک زندگی اسلامی در کتب درسی اول دوره ابتدایی انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که کتب درسی دوره اول ابتدایی برای معرفی سبک زندگی اسلامی در وضع مناسبی قرار دارد و به خوبی زندگی ساده اسلامی را به دانش آموزان معرفی می کند.

سوالات پژوهش حاضر به شرح زیر می باشد:

۱- تا چه میزان مفهوم اعتقادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

۲- تا چه میزان مفهوم اخلاقی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

- ۳- تا چه میزان مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟
- ۴- تا چه میزان مفهوم فرهنگی و هنری سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟
- ۵- تا چه میزان مفهوم اجتماعی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟
- ۶- تا چه میزان مفهوم زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟
- ۷- تا چه میزان مفهوم سیاسی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟
- ۸- تا چه میزان مفهوم اقتصادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟
- ۹- آیا بین میزان مفاهیم انعکاس یافته سبک زندگی اسلامی - ایرانی تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق مورد استفاده توصیفی - پیمایشی در نظر گرفته شده است. این پژوهش از نظر زمان انجام، مقطعی بوده و همچنین از نظر نتایج کاربردی و از نظر فرایند اجرای پژوهش کمی است. جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت از کلیهٔ معلمان دوره ابتدایی شهرستان پلدشت می‌باشد. که بر اساس آمار و اطلاعات اخذ شده از واحد مربوطه در آموزش و پرورش پلدشت تعداد آنها برابر با ۳۲۰ نفر می‌باشد بر اساس فرمول تعیین حجم نمونه کوکران حجم نمونه آماری این پژوهش به تعداد ۱۷۵ نفر در نظر گرفته شد. به علت وجود مناطق مختلف و پراکندگی معلمان برای انتخاب واحدهای مورد مطالعه از روش نمونه گیری طبقه‌ای استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق در چهارچوب روش میدانی، یک پرسش نامه محقق ساخته می‌باشد و مولفه‌های آن بر مبنای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش عبارتند از: مفاهیم اعتقادی - اخلاقی - علمی و آموزشی - فرهنگی و هنری - اجتماعی - زیستی - سیاسی - اقتصادی. برای هر کدام از مولفه‌های یاد شده تعدادی سوال طرح و در پرسشنامه

محقق ساخته آورده شد و روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان برنامه ریزی درس تایید گردید. پایایی تحقیق، با استفاده از ضریب آلفای کراباخ $\delta = 0/87$ بدست آمد. سئوالهای تحقیق با استفاده از آزمونهای معتبر تی تک نمونه و تحلیل واریانس مورد آزمون قرار گرفت و برآیند حاصل شده از سوالات مربوط به مولفه‌ها متغیر فوق را مشخص می‌نماید و از مجموع سوالات می‌توان انعکاس مفاهیم سبک زندگی تمدن ساز اسلامی - ایرانی پیشرفت در محتوی کتابهای دوره ابتدایی را محاسبه نمود. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمونهای معتبر تی تک نمونه و تحلیل واریانس استفاده گردید. در خصوص یافته های دموگرافیک ۴۵ درصد نمونه آماری را زنان و ۵۵ درصد را مردان تشکیل دادند. هم چنین ۳۲ درصد نمونه آماری در فاصله سنی (۲۴ تا ۳۰ سال)، ۴۶ درصد در فاصله سنی (۳۱ تا ۵۰ سال)، ۲۲ درصد در فاصله سنی (۵۰ سال به بالا) قرار داشتند. هم چنین در جدول شماره ۱ گویه ها، شاخص ها، مولفه های انعکاس مفاهیم سبک زندگی تمدن ساز اسلامی در کتاب های فارسی، مطالعات اجتماعی، هدیه های آسمانی، تفکر و پژوهش پایه های چهارم تا ششم ابتدایی آورده شده است. شاخص ها و مولفه های انعکاس مفاهیم سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی بر مبنای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و ساحت های شش گانه تربیتی بر اساس دیدگاه معلمان دوره ابتدایی به دست آمده اند.

جدول شماره ۱: گویه ها، شاخص ها، مولفه های انعکاس مفاهیم سبک زندگی تمدن ساز اسلامی در کتاب ها

مولفه	شاخص ها	گویه
اعتقادی	هویت دینی و ملی، اعتقاد به ائمه اطهار و ولایت فقیه، آشنایی با حکومت دینی، آموزش اصول و فروع دین	۱- شناساندن نظام جمهوری اسلامی، پرچم کشور و سرود ملی
		۲- آموزش نماز، قرآن و احکام به دانش آموزان
		۳- شناساندن احادیث و روایات از ائمه اطهار و امامان
		۴- شناساندن حکومت دینی و ولایت فقیه
اخلاقی	عدالت خواهی و حق طلبی، پیروی از قوانین، اخلاق علمی، آداب معاشرت	۵- معرفی افراد عدالت خواه و حق طلب
		۶- ترغیب کردن دانش آموزان به رعایت قوانین و مقررات مدرسه
		۷- سوق دادن دانش آموزان به خودداری کردن از تقلب در کلاس
		۸- آموزش آداب معاشرت بین دانش آموزان

علمی و آموزشی	فعالیت های فوق برنامه کلاسی، پژوهش محوری، خلاقیت و ابتکار، روحیه علمی	۹- در نظر گرفتن فعالیت های مربوط به گردش علمی یا فعالیت تجربی خارج از کلاس
		۱۰- میزان تاکید بر انجام تحقیق و پژوهش توسط دانش آموزان
		۱۱- در نظر گرفتن فعالیت های کار در کلاس و تمرینات در پایان هر فصل کتاب
		۱۲- آموزش خلاقیت و ابتکار به دانش آموزان ابتدایی
فرهنگی و هنری	مشارکت در مراسمات فرهنگی و هنری، تقویت حس همدوستی	۱۳- پیش بینی برگزاری مراسمات و اعیاد مذهبی و ملی
		۱۴- ترغیب دانش آموزان به خواندن قصه ها و اشعار مناسب
		۱۵- آموزش نقاشی و خوش نویسی به دانش آموزان
اجتماعی	آداب دوستی، حق طلبی، انجام فعالیت های گروهی، فعالیت های اجتماعی مدرسه	۱۶- در ایجاد و حفظ دوستی های سالم کوشا هستند.
		۱۷- برای به دست آوردن حق خود از راههای درست تلاش می کنند .
		۱۸- ترغیب دانش آموزان به انجام دادن فعالیت های گروهی
		۱۹- آموزش برگزاری انتخابات شورای مدرسه و عضویت در آن و و ظایف شورای دانش آموزی
زیستی	اصول و مهارت های زندگی، بهداشت تن و روان، تربیت بدنی و ورزش، سبک زندگی سالم	۲۰- آموزش اصول و مهارت های زندگی به دانش آموزان
		۲۱- در مفهوم زیستی در حفظ سلامتی خود و دیگران تلاش می کنند.
		۲۲- آموزش اهمیت پیشگیری و مصونیت در برابر امراض
		۲۳- آموزش فعالیت های تربیت بدنی و رشته های ورزشی به دانش آموزان
سیاسی	تقویت هویت ملی، روحیه ایثار و شهادت	۲۴- شناساندن اقوام مختلف ایرانی و احساس همبستگی با آنان
		۲۵- ترغیب دانش آموزان برای شرکت در راهپیمایی های روز قدس، ۲۲ بهمن و ...
		۲۶- آشنایی دانش آموزان با رویدادهای تاریخ معاصر مانند جنگ تحمیلی و دوران دفاع مقدس
اقتصادی	رونق تولید، آشنایی با مشاغل، مالکیت خصوصی، صرفه جویی	۲۷- شناساندن مالکیت خود و دیگران و احترام به مالکیت دیگران
		۲۸- علاقه مند کردن دانش آموزان به استفاده از تولیدات داخلی
		۲۹- شناساندن مشاغل و حرفه های موجود در محیط زندگی دانش آموزان
		۳۰- آموزش نحوه دخل و خرج صحیح در زندگی

یافته های پژوهش

۱- تا چه میزان مفهوم اعتقادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره یک تحقیق میزان انعکاس مفهوم اعتقادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل با $T=5/940$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0.01$ بدست آمده است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده $(M=3/16)$ از میانگین مورد مقایسه $(M=3)$ بزرگتر می باشد، لذا می توان نتیجه گرفت که مفهوم اعتقادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان زیادی انعکاس یافته است همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه $(P=0.05)$ کوچکتر می باشد سؤال شماره یک مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول شماره ۲: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم اعتقادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۱	۵/۹۴۰	۰/۳۷	۳/۱۶	مفهوم اعتقادی سبک زندگی

۲- تا چه میزان مفهوم اخلاقی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره دو میزان انعکاس مفهوم اخلاقی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین

آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می‌دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل با $T=9/460$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0.01$ بدست آمده است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده ($M=3/29$) از میانگین مورد مقایسه ($M=3$) بزرگتر می‌باشد، لذا می‌توان نتیجه گرفت که مفهوم اخلاقی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان زیادی انعکاس یافته است همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه ($P=0.05$) کوچکتر می‌باشد سوال شماره دو مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول شماره ۳: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم اخلاقی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۱	۹/۴۶۰	۰/۴۱	۳/۲۹	مفهوم اخلاقی سبک زندگی

۳- تا چه میزان مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره سه میزان انعکاس مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می‌نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می‌دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل با $T=1/942$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0.04$ بدست آمده است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده ($M=3/07$) از میانگین مورد مقایسه ($M=3$) بزرگتر می‌باشد، لذا می‌توان نتیجه گرفت که مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان کمی انعکاس یافته است همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه ($P=0.05$) بزرگتر می‌باشد سوال شماره سه مورد تایید نیست.

جدول شماره ۴: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۵۴	۱/۹۴۲	۰/۵۰	۳/۰۷	مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی

۴- تا چه میزان مفهوم فرهنگی و هنری سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره چهار میزان انعکاس مفهوم فرهنگی و هنری سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل با $T=1/945$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0.053$ بدست آمده است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده ($M=2/9$) از میانگین مورد مقایسه ($M=3$) کوچکتر می باشد، لذا می توان نتیجه گرفت که مفهوم فرهنگی و هنری سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان کمی انعکاس یافته است همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه ($P=0.05$) بزرگتر می باشد سوال شماره چهار مورد تأیید نیست.

جدول شماره ۵: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم فرهنگی و هنری سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۵۳	۱/۹۴۵	۰/۴۲	۲/۹	مفهوم فرهنگی و هنری سبک زندگی

۵- تا چه میزان مفهوم اجتماعی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره پنج میزان انعکاس مفهوم اجتماعی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل با $T=9/460$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0.01$ بدست آمده است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده ($M=2/8$) از میانگین مورد مقایسه ($M=3$) کوچکتر می باشد، لذا می توان نتیجه گرفت که مفهوم اجتماعی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان کمی انعکاس یافته است همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه ($P=0.05$) کوچکتر می باشد سؤال شماره پنج مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول شماره ۶: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم اجتماعی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۱	۵/۰۹۶	۰/۴۳	۲/۸	مفهوم اجتماعی سبک زندگی

۶- تا چه میزان مفهوم زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره شش میزان انعکاس مفهوم زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل با $T=0/685$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0/494$ بدست آمده

است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده ($M=2/9$) از میانگین مورد مقایسه ($M=3$) کوچکتر می باشد، لذا می توان نتیجه گرفت که مفهوم زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان کمی انعکاس یافته است. همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه ($P=0/5$) بزرگتر می باشد سوال شماره شش مورد تأیید نیست.

جدول شماره ۷: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۴۹۴	۰/۶۸۵	۰/۴۴	۲/۹	مفهوم زیستی سبک زندگی

۷- تا چه میزان مفهوم سیاسی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره هفت میزان انعکاس مفهوم سیاسی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل $T=9/509$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0/01$ بدست آمده است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده ($M=3/2$) از میانگین مورد مقایسه ($M=3$) بزرگتر می باشد، لذا می توان نتیجه گرفت که مفهوم سیاسی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان زیادی انعکاس یافته است، همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه ($P=0/5$) کوچکتر می باشد سوال شماره هفت مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول شماره ۸: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم سیاسی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۱	۹/۵۰۹	۰/۳۸	۳/۲	مفهوم سیاسی سبک زندگی

۸- تا چه میزان مفهوم اقتصادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی منعکس شده است؟

سؤال شماره هشت میزان انعکاس مفهوم اقتصادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی را بررسی می نماید جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری تی تک نمونه ای استفاده شده و نتایج بدست آمده از اجرای آزمون تی تست در جدول پائین آورده شده است، بطوریکه نتایج مندرج در جدول یاد شده نشان می دهد مقدار تی و سطح اعتبار به ترتیب معادل با $T=5/888$ و سطح اعتبار حاصله برابر با $p=0/01$ بدست آمده است، با توجه به اینکه میانگین بدست آمده ($M=2/7$) از میانگین مورد مقایسه ($M=3$) کوچکتر می باشد، لذا می توان نتیجه گرفت که مفهوم اقتصادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان کمی انعکاس یافته است همچنین با توجه به اینکه مقدار بدست آمده برای سطح اعتبار از حداکثر مقدار قابل قبول برای تأیید فرضیه ($P=0/05$) کوچکتر می باشد سؤال شماره هشت مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول شماره ۹: اطلاعات توصیفی آزمون تی تک نمونه مربوط به میزان انعکاس مفهوم اقتصادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی

مقدار مورد مقایسه = ۳				شرح
سطح اعتبار	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۱	۵/۸۸۸	۰/۵۰	۲/۷	مفهوم اقتصادی سبک زندگی

۹- آیا بین میزان مفاهیم انعکاس یافته سبک زندگی اسلامی - ایرانی تفاوت وجود

دارد؟

در فرضیه شماره نه این پژوهش میزان مفاهیم انعکاس یافته سبک زندگی اسلامی - ایرانی در هشت مفهوم مورد مقایسه قرار گرفته است. با عنایت به اینکه آزمودنی‌ها یک گروه بوده و مقادیر مورد بررسی هشت مولفه می‌باشد لذا از آزمون ANOVA یک طرفه با مقادیر تکراری استفاده شد. بطوریکه اطلاعات بدست آمده از اجرای آزمون ANOVA یک طرفه با مقادیر تکراری نشان می‌دهد، سطح معنی داری حاصله با مقدار $F = ۴۸/۸$ برابر با $P = /۰۰۱$ آزمونهای یک متغیره جایگزین (مانند Greenhouse - Geisser و Hunh- Feldt) مقدار مشابهی برای F تولید می‌کنند و سه آزمون نیز در سطح $/۰۵$ معنی دار است

جدول شماره ۹: میزان انعکاس هر یک از مفاهیم سبک زندگی اسلامی - ایرانی

شرح	میانگین	انحراف استاندارد
اقتصادی	۳/۱۶	۳۷
اخلاقی	۳/۲۹	۴۱
علمی	۳/۰۷	۵۰
اجتماعی	۲/۸۳	۴۳
اقتصادی	۲/۷۷	۵۰
فرهنگی	۲/۹۳	۴۲
زیستی	۲/۹۷	۴۴
سیاسی	۳/۲۷	۳۸

جدول شماره ۱۰: اطلاعات توصیفی آزمون تحلیل واریانس ANOVA یک طرفه با مقادیر تکراری

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح اعتبار
آزمون کروییت	۴۶/۴	۷	۶/۶۳	۴۸/۸	/۰۰۱
گرین هاوس - گیز	۴۶/۴	۵/۶	۸/۲	۴۸/۸	/۰۰۱
هیو ن و فیلدت	۴۶/۴	۵/۸	۷/۹	۴۸/۸	/۰۰۱
کران پایین	۴۶/۴	۱/۰	۴۶/۴	۴۸/۸	/۰۰۱

در دنباله آزمون ANOVA یک طرفه با مقادیر تکراری مقایسه های دو به دو صورت گرفته است که نتایج آنها نیز نشان می دهد که تفاوت میزان انعکاس مفاهیم دو به دو در همه حالتها به غیر از موارد زیر معنی دار است

جدول شماره ۱۱: نتایج آزمونهای تی زوج مربوط به مقایسه های انعکاس دو به دو مفاهیم انعکاس یافته سبک زندگی اسلامی - ایرانی (فقط موارد عدم معنی داری ثبت شده است)

شرح	مقدار T	سطح معنی داری
اخلاقی - سیاسی	۵/۳۷	۱/۵۹۲
اجتماعی - اقتصادی	۱/۵۷	۱/۱۱۶
زیستی - فرهنگی	۱/۲۹	۱/۱۹۷

بحث و نتیجه گیری

یکی از عوامل موثر بر روی سبک زندگی مفاهیم مندرج در محتوی کتابهای درسی و غیر درسی است که افراد در طول دوران زندگی خود از آنها استفاده می نمایند. فلذا آنچه در پژوهش حاضر مورد مطالعه قرار می گیرد، انعکاس مفاهیم سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی در محتوی کتابهای دوره ابتدایی می باشد. در ادامه به بررسی یافته ها و نتایج به دست آمده از موضوع پژوهش حاضر پرداخته می شود:

نتیجه فرضیه شماره یک نشان می دهد مفهوم اعتقادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان زیادی منعکس شده است. در تبیین نتیجه یاد شده می توان گفت در سالهای بعد از انقلاب به خاطر بازبینی چندین باره کتابهای درسی دوره ابتدایی مفهوم اعتقادی سبک زندگی اسلامی در لابه لای کتابها آورده شده است و دانش آموزان و معلمان نسبت به پیام های اعتقادی سبک زندگی آگاهی یافته اند. نتایج به دست آمده با یافته های علایی فرد (۱۳۹۵)، زارعشاهی و دهقانی (۱۳۹۵) همسو می باشد.

در دومین فرضیه پژوهش حاضر نتیجه حاصل شد که مفهوم اخلاقی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای ابتدایی به میزان زیادی انعکاس یافته است. با توجه به

اینکه کتابهای دوره ابتدایی توسط کارشناسان متعهد و متخصص دفتر برنامه ریزی تدوین شده اند فلذا مفاهیم اخلاقی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی از جمله مفاهیمی است که در کتابهای درسی دوره ابتدایی مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج به دست آمده با یافته های علایی فرد (۱۳۹۵)، زارعشاهی و دهقانی (۱۳۹۵) همسو می باشد.

در سومین فرضیه تحقیق این نتیجه حاصل شد که مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان زیادی انعکاس یافته است. کتابهای درسی برای انتقال مفاهیم علمی به دانش آموزان تدوین می شوند بنابراین طبیعی است که مفهوم علمی و آموزشی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان زیادی انعکاس یافته باشد. نتایج به دست آمده با یافته های زارعشاهی و دهقانی (۱۳۹۵)، موسوی، شایسته، انتظار المهدی (۱۳۹۳) همسو می باشد.

نتیجه چهارمین فرضیه تحقیق حاکی از این است که مفهوم فرهنگی و هنری سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان کمی انعکاس یافته است. فرهنگ که یکی از محوری های اصلی باورهای جامعه است از دیدگاه مدیران ارشد آموزش و پرورش بایستی از طریق کتابهای درسی به نسل های بعدی انتقال داده شود. فلذا انتظار بر این است که مفهوم فرهنگی و هنری در کتابهای درسی انعکاس یابد. نتایج به دست آمده با یافته های زارعشاهی و دهقانی (۱۳۹۵) همسو و با یافته های موسوی، شایسته، انتظار المهدی (۱۳۹۳) ناهمسو می باشد.

نتیجه دیگر پژوهش حاضر بیانگر اینست که مفهوم اجتماعی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدایی به میزان کمی انعکاس یافته است. کتابهای درسی همیشه باز تاب کننده مسائل اجتماعی هر جامعه بوده و خواهد بود فلذا در کتابهای درسی دوره ابتدایی باید به مفهوم اجتماعی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی بیشتر پرداخته شود. همسو با نتیجه یاد شده مهدوی کنی (۱۳۸۷) در پژوهشی تحت عنوان مفهوم «سبک زندگی» و گسترده آن در علوم اجتماعی کاربردهای متفاوت و بعضاً متعارض، آن را مفهومی مبهم و از دیدگاه پاره ای محققان غیر قابل استفاده کرده است. در تحقیق یاد شده، ابتدا به ارائه تبیینی واژه شناسنامه از این مفهوم، پرداخته شده و سپس به بررسی ابعاد مفهومی آن در

حوزه علوم اجتماعی پرداخته شده است. این مفهوم با سایر مفاهیم در حوزه علوم اجتماعی، از جمله مفهوم «ذائقه» دارای ارتباط و پیوند وسیعی می باشد.

ششمین نتیجه تحقیق نشان می دهد که مفهوم زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان کمی انعکاس یافته است. یکی از اهداف آموزش و پرورش آشنایی دانش آموزان با مفاهیم زیستی می باشد بنابر این لازم است در کتابهای درسی دوره ابتدائی نیز اشاره هایی بر مفاهیم زیستی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی انجام گیرد. نتایج به دست آمده با یافته های زارعشاهی و دهقانی (۱۳۹۵)، یعقوبی، سلطانی (۱۳۹۴) همسو می باشد.

از نتایج دیگر حاصل شده در این پژوهش اینکه مفهوم سیاسی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان زیادی انعکاس یافته است. نتایج به دست آمده با یافته های زارعشاهی و دهقانی (۱۳۹۵)، یعقوبی، سلطانی (۱۳۹۴) همسو می باشد.

در نتیجه دیگر حاصل شده در این پژوهش اینکه مفهوم اقتصادی سبک زندگی تمدن ساز اسلامی ایرانی پیشرفت در کتابهای دوره ابتدائی به میزان زیادی انعکاس یافته است. در راستای نتیجه یاد شده گردن (۱۹۶۳)، در جمع بندی خود چند عامل مهم را در مطالعه سبک زندگی بر می شمرد، محقق در بخشی از نتایج خود الگوهای مصرف، نوع لباس، و وضعیت اقتصادی را در جامعه مورد مطالعه خود بخشی از سبک زندگی می داند و موارد دیگر از سبک زندگی را به این شرح می شمرد نحوه صحبت، نگرش ها و الگوهای مربوط به نقاط تمرکز علاقه مندی در فرهنگ مانند امور جنسی، عقلانیت، دین، خانواده، میهن پرستی، آموزش، هنرها و ورزش ها.

از نتایج دیگر اینکه بین میزان مفاهیم انعکاس یافته سبک زندگی اسلامی - ایرانی تفاوت وجود دارد؟

نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که سطح اعتبار حاصله از مقدار ۰/۵ کوچکتر است فلذا می توان نتیجه گرفت که بین میزان مفاهیم انعکاس یافته سبک زندگی اسلامی - ایرانی

تفاوت وجود دارد. در راستای نتیجه یاد شده سعیدی مهدوی کنی (۱۳۸۶) در پژوهشی خود تحت عنوان مفهوم «سبک زندگی» و گسترده آن به تفاوت‌های مربوط به مفاهیم «سبک زندگی» رسیده است. و اضافه نموده است که سبک زندگی، اموری را شامل می‌شود که به زندگی انسان اعم از بعد فردی و اجتماعی، مادی و معنوی او مربوط می‌شود اموری نظیر بینش ها (ادراک ها و معتقدات) و گرایش ها (ارزش ها، تمایلات و ترجیحات) که اموری ذهنی یا رفتار درونی هستند از طرف دیگر برداشت افراد از سبک‌های زندگی اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، اخلاقی اعتقادی و علمی متفاوت است

بر این اساس پیشنهادات کاربردی به دست آمده از نتایج پژوهش حاضر عبارتند از:

- بر اساس نتایج استخراج شده از آزمون فرضیه‌ها میزان انعکاس مفاهیم اقتصادی در پائین ترین سطح می‌باشد فلذا پیشنهاد می‌شود برنامه ریزان درسی به این مهم توجه نموده و در متن کتابهای درسی به مفاهیم اقتصادی توجه بیشتری بنمایند.

- با توجه به نتایج استخراج شده میزان مفاهیم اجتماعی بعد از مفاهیم اقتصادی در کمترین سطح قرار دارد لذا پیشنهاد می‌شود برنامه ریزان درسی به مفاهیم اجتماعی نیز در متن کتابهای درسی توجه بیشتری بنمایند.

- پیشنهاد می‌شود در شورای برنامه ریزی آموزش و پرورش مفاهیم هشت گانه مورد مطالعه اولویت بندی گردد و برنامه ریزان با توجه به اولویت های مطرح شده از طرف شورا به مفاهیم مورد اشاره اهمیت بدهند.

هم چنین پیشنهادات پژوهشی به شرح زیر می‌باشد:

- پیشنهاد می‌شود پژوهشی مانند پژوهش حاضر در مورد کتابهای درسی دیگر دوره ها انجام گیرد.

- پیشنهاد می‌شود در منطقه دیگری همین پژوهش انجام شود و نتایج با نتایج این پژوهش مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد.

منابع و مأخذ

- رحمت آبادی، الهام؛ آقا بخشی، حبیب. (۱۳۸۵). سبک زندگی و هویت اجتماعی جوانان. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی. (۲۰) ۵، صص ۲۵۶-۲۳۵
- زارعشاهی، مریم و فاطمه دهقانی، ۱۳۹۵، بررسی و تحلیل مولفه های سبک زندگی اسلامی در کتاب های درسی دوره ابتدایی، اولین همایش بین المللی افق های نوین در علوم انسانی، تهران، انجمن افق نوین علم و فناوری.
- سگالن، مارتین. (۱۳۹۳). جامعه شناسی تاریخی خانواده. ترجمه حمیدالیاسی. تهران: انتشارات مرکز.
- علایی فرد، خلیل. (۱۳۹۵). تاملی بر سبک زندگی دینی: مفاهیم و کاربردها، کنگره بین المللی مطالعات رفتاری جامعه و سبک زندگی سالم، تهران، مرکز توانمندسازی مهارتهای فرهنگی و اجتماعی جامعه.
- کریمیان، فاطمه؛ شکرچی زاده اصفهانی، پریوش؛ کریمیان، جهانگیر. (۱۳۹۲). اثرات ورزش در سبک زندگی اسلامی و ارزش های اخلاقی. کنگره پیشگامان پیشرفت، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، دوره ۴.
- کارآمد، حسین؛ رضوانی، سیده زینب. (۱۳۹۷). سبک زندگی مطلوب با نگرش به منابع اسلامی، چهارمین کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی، قم، موسسه سفیران فرهنگی مبین - دانشگاه قم.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۲). تجدد و تشخص (جامعه و هویت شخصی در عصر جدید). ترجمه ناصر موفقیان، تهران: نشر نی.
- مهدوی کنی، محمدسعید. (۱۳۸۷). مفهوم «سبک زندگی» و گستره آن در علوم اجتماعی، فصلنامه تحقیقات فرهنگی. (۱) ۱، صص ۲۳۰-۱۹۹
- موسوی، سیده زینب؛ اقدس، شایسته؛ انتظار المهدی، حوریه. (۱۳۹۳). بررسی جایگاه سبک زندگی اسلامی در کتب درسی اول دوره ابتدایی، کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی، قم، مرکز راهبری مهندسی فرهنگی شورای فرهنگ عمومی استان بوشهر.
- یارمحمدیان، محمدحسین. (۱۳۸۱). اصول برنامه ریزی درسی، تهران: یادواره کتاب.

- یعقوبی، جواد؛ سلطانی، عباسعلی. (۱۳۹۴). آسیب شناسی سبک زندگی ایرانیان و طراحی الگوی زندگی بهشتی. *فصلنامه پژوهش های اجتماعی اسلامی*. (۴) ۲۱، صص ۲۱۳-۱۸۷.

-Headey, B., Schupp, J., Tucci, I. & Wagner, G. G. (2010). Authentic happiness theory supported by impact of religion on life satisfaction: a longitudinal analysis with data for Germany, *Journal of Positive Psychology*, 5, pp 73-82.

- Ornestein, A. C, & Hunkins, F. P. (1993). *Curriculum: Foundations, principles, and issues*, (Second Ed), Massachusetts, Allyn and Bacon.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی